

How • to • change ระบบการศึกษาใหม่ Focus ผ่านเลนส์ **สุภัทร จำปาทอง**

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) แม้ว่ารัฐบาลเริ่มผ่อนคลายข้อบังคับมาตรการผ่อนปรนระยะที่ 2 แล้วก็ตาม ทว่าสถานศึกษาทั้งโรงเรียน รวมถึงมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กลับยังไม่ตัดสินใจลดกลุ่มกิจกรรมที่เข้าข่ายได้สิทธิ์ **“เปิดพื้นที่”** จัดการเรียนการสอนแต่อย่างใด

ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เลือก Distance Learning System มาปรับใช้สอดคล้องสถานการณ์ **“โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”** เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการวางแผนการจัดการศึกษาในช่วงวิกฤต ส่งผลกระทบบัณฑิต ผู้ปกครอง และครู ต้องปรับตัวทันสถานการณ์โดยผสมผสานการเรียนรู้ออนไลน์ผ่าน Platform รูปแบบที่แตกต่างกันไป

ดร.สุภัทร จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา ฉายภาพการพัฒนาการศึกษาไทยว่า ผลกระทบการเลื่อนเปิดภาคเรียน 1/2563 ออกไปเป็นวันที่ 1 ก.ค. 2563 ทำให้ทั้งเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ต้องปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์ และการเรียนทางไกล (Distance Learning) เพิ่มขึ้นให้สอดคล้องสถานการณ์โควิด - 19 รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านที่วัดจิตการศึกษาทั้ง 17 ช่อง

แม้นักวิชาการบางส่วนแสดงความกังวลต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี ซึ่งสะท้อนผ่านธนาคารโลก

(World Bank) ซึ่งผลกระทบต่อวงการศึกษาลงจากภาวะ **“ปิดโรงเรียน”** ในสถานการณ์โควิด - 19 ทำให้ **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาขยายวงกว้างมากขึ้น**ก็ตาม

เมื่อปี 2561 มีรายงานครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจำนวน 21.42 ล้านครัวเรือน คิดเป็น 67.7% ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ ซึ่งความพร้อมพื้นฐานในการเข้าถึงระบบออนไลน์ดังกล่าวมีความจำเป็นอันดับต้น ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือและเร่งสนับสนุนความกังวลดังกล่าวนี้ **องค์การยูนิเซฟ (Unicef)** สำรวจผลกระทบสถานการณ์โควิด - 19 ต่อเด็กและเยาวชนไทย พบว่า **เด็กมีความวิตกกังวลต่อปัญหาการเงินของครอบครัวมากที่สุด** เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถทำงานได้ตามปกติอันเป็นผลมาจากการปิดตัวของธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนการถูกเลิกจ้าง

สถานการณ์ที่เกิดขึ้น **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)** ได้ปรับระบบการทำงานใหม่โดยขับเคลื่อนภายใต้แนวคิด **3R บรรเทา - พื้นฟู - ปฏิรูป** สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด - 19 และนโยบายรัฐบาล และ ศธ. เพื่อต่อยอดการวิเคราะห์ สังเคราะห์หลากหลายวิธีการก้าวไปสู่การจัดการนโยบายการศึกษาที่เหมาะสมกับแนวทางการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา โดยสะท้อนบริบทแนวทางเปลี่ยนผ่านมิติต่าง ๆ นำเสนอต่อที่ประชุมสภาการศึกษา (กกส.) พิจารณาอย่างต่อเนื่อง

เลขาธิการสภาการศึกษา วิเคราะห์สภาพห่วงโซ่ของปัญหาที่เกิดขึ้นนี้มาเป็นห่วงห่วงว่า การปิดภาคเรียนที่ยาวนานกว่าปกติถึง 45 วัน จะส่งผลต่อ **ภาวะโภชนาการ การถดถอยของทักษะการเรียนรู้ ความเครียดจากภาวะครอบครัวขาดรายได้** และความเสี่ยง **เด็กอาจหลุดออกจากระบบการศึกษามีมาก 5 - 10%** เพราะผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายในช่วงเปิดเทอมเฉลี่ย 2,000 - 3,000 บาท เมื่อครอบครัวขาดแคลนรายได้ ยังชีพอาจจำเป็นต้องเลือกให้เด็กหางานทำแทนการเรียนต่อ

แนวทาง **“Distance Learning System”** ที่เกิดขึ้นถือเป็นความท้าทายด้านการศึกษาด้านเดียวที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ ซึ่งเป็นทั้ง **วิกฤต** ที่มีทั้ง **โอกาสและการพัฒนา**ได้สำหรับการเดินหน้านโยบายระดับโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษาของประชากรทุกคนเกิดขึ้นได้อย่างเสมอภาคกัน

ขณะที่ความร่วมมือที่ดีของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐบาล ศธ. ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และภาคประชาสังคม จะส่งผลทำให้โรงเรียนเป็น **“สถานที่ปลอดภัย”** สำหรับนักเรียนทุกท้องถิ่น

โดยมีการเปิดให้เรียนอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง ในระยะเวลาที่เหมาะสม

ขับเคลื่อน สกศ. ภายใต้แนวคิด 3R

ussmปัญห (Relief)
ปรับกลยุทธ์ด้านวิชาการและการวิจัย มุ่งเน้นตอบโจทย์การศึกษาชาติ ในสถานการณ์โควิด - 19 เป็นลำดับแรก

- จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายการศึกษา เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคะเฉพาะหน้า
- จัดทำข้อเสนอหรือมาตรการส่งเสริมการเรียนการสอนบน Digital Platform ต่าง ๆ
- เตรียมความพร้อมผู้เรียนให้รับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยี (Digital Literacy)
- จัดทำข้อเสนอปรับปรุงหลักสูตรหรือรูปแบบการเรียน Online ที่มีประสิทธิภาพรองรับกรณีการสั่งปิดโรงเรียนทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

เร่งฟื้นฟู (Recovery)
สกศ. ทำงานเชิงรุกมากขึ้นโดยศึกษา สภาพปัญหาของระบบการศึกษา ในสถานการณ์โควิด - 19 อย่างรอบด้าน

- ลดปัจจัยความเสี่ยงเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา
- ถอดบทเรียนการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา New Normal
- จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายการพัฒนา ระบบการศึกษา การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้อง New Normal

ปฏิรูปเปลี่ยนวิถี (Reform)
สกศ. ทบทวนหน้าที่การดำเนินงาน นโยบายการศึกษาตามแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา

- ออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21
- เปลี่ยนแปลงบทบาทครู
- สร้างช่องทางการเรียนรู้ครอบคลุม ทั้งในระบบและนอกระบบ
- เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา

ถอดกลยุทธ์เสมา 1

Connected Educator

วิชันผู้นำก้าวผ่าน Covid - 19

กลยุทธ์ 1 ปรับการเรียนการสอนใหม่

- การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)
- การเรียน Online (DLIT)

กลยุทธ์ 2 ร่วมใจเด็ก - ครู - ผู้ปกครอง

- พ่อแม่ร่วมกับครูช่วยกันสอนเด็ก

กลยุทธ์ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่

- ลงทุนเร่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน Online

กลยุทธ์ 4 พลิกวิกฤตสร้างโอกาส

- ผสมผสานเทคโนโลยี และการเรียนการสอน

นายณัฐพล ทีปสุวรรณ
รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา : UNESCO Bangkok

เชื่อมโยง Policy สู่วิสัย Edtech 2020

10.22
ชม. / วัน

เวลาเฉลี่ยคนไทย
ใช้ Internet

19-38 ปี

Gen Y - Z
ใช้ Internet
มากที่สุด

ใช้ Social
media

91.2%

50%

เน้นติดต่อสื่อสาร

98.5%

Line

5.23 ชม./วัน

เวลาเรียนเฉลี่ยของนักเรียน/
นักศึกษาไทย

- ตรงไปตรงมา
- สั้นกระชับ
- เข้าใจง่าย

Content ที่ดึงความสนใจ

89.9%

Facebook

70.7%

ค้นหาข้อมูล
Online

Cross - channel

นักเรียน / นักศึกษาไทย
สนใจใช้สื่อหลากหลาย
ทั้ง Online - Offline

ที่มา : พฤติกรรมผู้ใช้ Internet Use:ประเทศไทย
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 2563

ที่มา : U - Gen Research 2020

นิยาม New Normal

ครู • ผู้ปกครอง • นักเรียนชี้ชะตาความปกติใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ จากถ้อยคำ **นายแพทย์ ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน** โฆษกศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) กล่าวถึงบ่อยครั้งในการแถลงข่าวคืออะไร รวมทั้ง Social Distancing ตลอดจนเชื่อมโยงหรือสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาไทย ช่วง “โรงเรียนปิด” หรือไม่ อย่างไรกันแน่!?

รองศาสตราจารย์มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา อธิบายว่า **New Normal หมายถึง ความปกติใหม่** ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย **รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต**

ปกติสถานใหม่มนุษย์ชาติ
ท่ามกลางบริบทการให้นิยามหลากหลายความหมาย **ดร.เฉลิมพล ไททองกร** แสดงทัศนะในฐานะนักวิชาการอิสระ โดยแปลความหมาย New normal ว่า **“ปกติสถานใหม่”** มองว่าเป็นเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ใน

สังคมตั้งแต่การใช้ชีวิตส่วนตัว ครอบครัว ชุมชน ขึ้นไปถึงระดับประเทศ นานาชาติ และระดับโลกในทุกเรื่องที่เป็นปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะคงอยู่แบบถาวรอีกนานจนกลายเป็นเรื่องปกติไป และต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เป็นการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้าง ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงแค่บางช่วงแล้วกลับมาเหมือนเดิม

ทั้งยังไม่มั่นใจว่าวิถีการใช้ชีวิตของมนุษย์เราจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพราะเราประพฤติปฏิบัติกันมานานจนเป็นประเพณีปฏิบัติ เป็นวัฒนธรรม เป็นรากเหง้าของการใช้ชีวิตของคนในสังคมสืบเนื่องกันมานับสิบนับร้อยปีแล้ววิกฤตโรคระบาดแค่ไม่กี่เดือนจะทำให้เกิด New Normal ได้จริงหรือ?

โรคเปลี่ยนโลกการศึกษา
ขณะที่นักวิชาการจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) **นางณิชา พิทยาพงศกร** โฟกัสตรงประเด็นการศึกษาชัดเจนว่า **แม้ไม่มีสถานการณ์โควิด - 19 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากปัจจัยขับเคลื่อนหลายประการ** ทั้งสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง และการดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้ง Disruptive technology ทำให้ทักษะซึ่งเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานเปลี่ยนไป ดังนั้น โควิด - 19 เป็นทั้ง **“ตัวเร่งปฏิกิริยา”** ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่

รออยู่เกิดขึ้นเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้าง อีกมุมหนึ่งยังเป็น **“ตัวหน่วงปฏิกิริยา”** ให้แผนการบางอย่างชะลอออกไป เช่น การนำร่องทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในปีการศึกษา 2563

การเร่งปฏิกิริยาและการหน่วงปฏิกิริยาของโควิด - 19 ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วนต้องปรับตัวด้วยความจำเป็น เช่นเดียวกับแรงดึงและแรงผลักของปัจจัยขับเคลื่อนต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาไทยมาโดยตลอด หากขาดการออกแบบเชิงรุกและการตั้งรับปรับตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการศึกษา ก็เป็นไปได้สูงมากกว่าอนาคตของการศึกษาไทยจะเคลื่อนคล้อยไปตามแรงเหล่านี้จนไม่สามารถควบคุมทิศทางไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

นักวิชาการ TDRI ย้ำว่าการจินตนาการถึง “ความปกติใหม่” ที่กำลังจะมาถึงไม่ควรถูกตีกรอบไว้ด้วยสถานการณ์ความจำเป็นจากโควิด-19 และปัจจัยอื่น ๆ ที่ควบคุมไม่ได้เท่านั้น แต่ควรเป็นการจินตนาการถึง **“ความปกติใหม่ที่ต้องการ” (desirable new normal)** ซึ่งจำเป็นต้องร่วมกันออกแบบความปกติใหม่ของระบบการศึกษาไทย ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม พ่อแม่ผู้ปกครอง

“สำคัญที่สุดคือตัวนักเรียนเอง”

**ศร.
ถวายพระพร
วันฉัตรมงคล**

วันที่ 4 พ.ค. 2563
ที่บริเวณสนามหญ้า ศธ. **นายณัฐพล
ทีปสุวรรณ** รมว.ศธ. ประธานพิธี
ถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และลงนาม
ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาส
วันฉัตรมงคล โดย **ดร.สุภัทร จำปาทอง
เลขาธิการสภาการศึกษา** ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์
รองเลขาธิการสภาการศึกษา ดร.คมกฤช
จันทรีขจร ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
พร้อมเจ้าหน้าที่ สกศ. ร่วมพิธี

**สกศ.
ร่วมประชุม
หน.ส่วนราชการ**

วันที่ 1 พ.ค. 2563
ที่ทำเนียบรัฐบาล **ดร.สุภัทร จำปาทอง
เลขาธิการสภาการศึกษา** ร่วมประชุมหัวหน้า
ส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า
ครั้งที่ 2/2563 โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี เน้นย้ำปลัดกระทรวงทุกกระทรวง
ปฏิบัติภารกิจสำคัญดูแลประชาชนที่ได้รับ
ผลกระทบสถานการณ์โควิด - 19 สนับสนุน
ช่วยเหลือนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ

**ทีม สกศ.
ลงพื้นที่วิจัย
ม.ย. - ก.ค.63**

วันที่ 7 พ.ค. 2563
ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ รองเลขาธิการ
สภาการศึกษา ประธานการประชุมครั้งที่ 4/2563
ติดตามการดำเนินงานคณะทำงานศึกษา
วิเคราะห์ และวิจัย แนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง
ศธ. โดยได้รายงานความก้าวหน้าผลการศึกษา
ต่อคณะอนุ กส.เฉพาะกิจเพื่อการจัดทำข้อเสนอ
การปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
รับทราบแล้ว ระหว่างเดือน มิ.ย. - ก.ค. 2563
คณะทำงาน สกศ. เตรียมลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัย
เร่งส่งวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพระบบ
บริหารจัดการ ศธ.
เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

**ลก 4 ทีม
สังเคราะห์
ข้อเสนอปฏิรูป**

ศ.ศรีราชา วงศารยางกูร
ประธานคณะอนุ กส.เฉพาะกิจ
เพื่อการจัดทำข้อเสนอการปรับปรุง
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรียกประชุมคณะทำงาน ฯ ชุดที่ 1 - 4
พร้อมฝ่ายเลขานุการ สกศ. ต่อเนื่องระหว่าง
วันที่ 12 - 14 พ.ค. 2563 เร่งรัดและติดตาม
ผลการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเด็น
การปฏิรูปการศึกษาอย่างรอบด้านนำไปสู่
การจัดทำข้อเสนอการปรับปรุงแผนการปฏิรูป
ประเทศด้านการศึกษาให้ทันต่อ
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

ผู้สนใจสามารถขอรับ..
OEC News Connex
ได้ที่ สำนักสื่อสารองค์กร ชั้นที่ 1 อาคาร 1
• สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
• Download ที่ www.onec.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 0083

www.onec.go.th

**คณะผู้จัดทำ
ที่ปรึกษา**

ดร.สุภัทร จำปาทอง
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์
นนทิชา ไวยนพ

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร

บรรณาธิการ อธิธิกร เกกิงมหาโชค
ผู้ประสานงาน วรญาณรณ์ คุณเวช
โสภิตา พิมพ์สอน
สุภาชัย พันธุ์เดช

สร้างสรรค์ผลงานโดย : สำนักสื่อสารองค์กร

OEC News สภาการศึกษา